

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v torek, dne 19. februarja 1935.

Štev. 20.

Z gradnjo železnice Št. Janž-Sevnica naj se pnečne

Veliko neverjetnosti, še več zamujenih prilik smo iz raznih vzrokov doživeli v vseh teh poslednjih letih, a med vsemi temi neverjetnostmi in zamujenimi prilikami je gotovo ena največjih, da še danes ni izvedena železnica Št. Janž-Sevnica. Takoj v prvih popreobratnih dneh, ko so ječale naše železnice pod preobremenitvijo, smo že spoznali nujnost te železnice. Pod silo tega spoznanja je bila tudi v Blairovem posojilu označena ta železnica kot nujnost prve vrste. Kljub temu pa je v tedanjih razrvanih strankarskih razmerah bila ta nujnost pozabljena in mesto za prepotrebne železniške zveze se je uporabil denar za druge namene. Kljub z zlatimi klavzulami podprtemu Blairovemu posojilu je ostala železnica Št. Janž-Sevnica neizpolnjena zahteva. Kasneje se je v zakonu iz l. 1927. znova poudarila prvenstvena važnost te železnice, a zopet se je na to važnost pozabilo in komaj 13 km dolga železnica je ostala nedograjena. Zahteva po tej železnici pa je ostala vedno enako živa in občutno pomanjkanje te železniške zveze je končno privedlo do tega, da so bili načrti za železnico narejeni, da je bila razpisana tudi že oddaja del in da se je dosegel tudi že način finansiranja gradbenih del. A kljub temu do gradbe ni prišlo. Samo iztegniti je bilo treba roko in zagrabiti po jabolku, ki se je kar samo ponujalo — a še tega nismo storili. Ali mar pretiravamo, če pravimo, da je od vseh neverjetnosti in od vseh zamujenih prilik nedograjena železnica Št. Janž-Sevnica ena največjih?

Velikega nedeljskega zborovanja v Trebnjem so se udeležili delegati iz Sevnice in drugih krajev Posavja. Nad 80 kilometrov daleč v Ljubljano in od tu 57 km daleč v Trebnje, torej skupno skoraj 140 km daleč so se morali voziti, da so prišli v kraj, ki je od njih oddaljen le 35 km. Ali je še potreben večji dokaz, kako je potrebna železnica za polniški promet. Če bi pa hoteli v Št. Janž, le 13 km daleč od Sevnice, pa bi se morali voziti naokoli 160 km daleč. In podobno se morajo voziti naokoli vsi, ki hočejo iz Maribora priti k morju in iste neprilike so tudi v tovarnem prometu. Iz Nevege mesta morajo pošiljati blago skozi Karlovec ali Ljubljano v Zagreb, dočim bi bila skozi Trebnje pot za polovico prikrajšana. S tem seveda tudi znatno znižana prevoznina.

Sploh pa je posebnost čisto svoje vrste, kadar ostajata nezvezani dve železniški postaji, ki sta si tako blizu, kakor Št. Janž in Sevnica. Zveza dveh tako bližnjih postaj naravnost kriči po realizaciji in kar neverjetno je, če kljub temu ostaja dolga in dolga leta takšna zveza neuresničena. Vrh vsega je ta zveza tako edinstvene važnosti, kakor baš železnica Št. Janž-Sevnica. Ali ni že nedograditev železnice zanemarjanje dolžnosti za dvig tujkega prometa?

Sedanja vlada g. Jevtića ima na svojem programu tudi to, da likvidira zamujene prilike in da dá našemu gospodarstvu z javnimi deli nov polet. Ena prvih zamujenih prilik pa je železnica Št. Janž-Sevnica in zato se mora z njeno gradnjo začeti takoj. Z izvedbo najbolj potrebnih železniških zvez se da največji polet gospodarstvu, kajti z njimi se dosega največji možni efekt. Vzrok več, da se začne graditi ta prepotrebna zveza med dolenjsko železnico in glavno progo Zidani most—Zagreb.

Železnica Št. Janž-Sevnica je le del polne zveze Slovenije z morjem, ki je pač med vsemi javnimi deli najbolj nujno delo. Je vendar že več ko nerazumljivo, če skoraj ob morju ležeča Slovenija še nima svoje zveze z morjem in če je še danes navezana na Trst, mesto na Sušak. Zato mo-

ra priti zgraditev zveze Slovenije z morjem v program enomilijardnih javnih del vlade, železnica Št. Janž-Sevnica pa se mora zgraditi tudi brez ozira na ta program. Kajti ta železnica je dolg države, ki je nastal iz Blairovega posojila in ki ga je treba danes plačati, če ne gre drugače, tudi iz tekočih proračunskih sredstev.

Tem bolj je plačilo tega dolga neodložljivo, ker je bila že prilika za njegovo plačilo, a se je iz neverjetne laksnosti zamudila ta prilika. Ni mogoče, da bi še naprej vse prebivalstvo Dolenjske trpelo, ker se

Tudi ljubljanski proračun povišan

Mestna doklada zvišana od 50 na 60 odstotkov, gostaščina, vodarina in kanalske pristojbine za 1 odstotek ter povečane tudi trošarine in uvoznine

V petek je bil razgrnjen v ljubljanski mestni posvetovalnici proračun za l. 1935-36, ki pomeni za vse gospodarske kroge nepričakovan, toda tem težji in usodnejši udarec. V času najtežje gospodarske stiske, ko je vedno pogostejše odjavljanje trgovskih in obrtnih obratov najresnejši opomin vsem odločujočim krogom, da trgovina in obrt propadata, prinaša novi mestni proračun nezasišano zvišanje mestnih davščin. Po zvišanem banovinskem proračunu sedaj še povišani mestni proračun! Ali naj res davčno breme popolnoma vzame trgovini in obrtu možnost obstoja? Pri tem zviševanju davščin pa se naj po proračunu obenem znižajo plače mestnih uslužbencev. To zniževanje plač ni nič drugega ko zmanjševanje kupne moči prebivalstva, s čimer se davčno breme za trgovino in obrt še bolj poostruje. Vidi se, da je bil novi proračunski predlog izdelan brez vsakega sodelovanja z gospodarskimi krogi in da je bil diktiran le iz za zelene mize, zaradi česar je tudi v tako težkem nasprotju z zahtevami in potrebami življenja.

Upamo zato, da bo finančni odbor, ki še ni razpravljal o novem proračunskem predlogu, temeljito revidiral ta predlog ter ne samo črtal vse poviške, temveč z ozirom na povišano davčno osnovo tudi znižal občinske davščine, predvsem pa znižal občinsko doklado za najmanj 5 odstotkov, od 50 na 45 odstotkov. Če pa te uvidevnosti v finančnem odboru ne bi bilo, potem pa pač gospodarskim krogom ne preostane nič drugega, ko da se z vsemi sredstvi bore proti temu proračunu, ker pač ne morejo dopustiti, da bi izgubila trgovina in obrt zadnjo možnost obstoja.

Kaj predlaga novi proračun

A. Izdatki

Glavne postavke iz splošnega pregleda proračunskega predloga so (v oklepajih razlika proti prejšnjemu proračunu, vse številke zaokrožene):

1. plača župana 96.000 Din (neizpremenjeno);
2. prejemki mestnih uslužbencev 6 milijonov 267.000 (—835.000);
3. stanarine 2.179.000 (—36.000);
4. nagrade pogodbenim nameščencem in dnevičarjem 1.487.000 (+94.200);
5. rodbinske doklade 896.000 (—20 tisoč dinarjev);
6. pokojnine 3.393.000 (+513.000);
7. osebne nagrade in doklade 201.000 (+68.000);

Vsi osebni izdatki znašajo torej skupno 14⁵ milijonov in so kljub 10% znižanju prejemkov manjši le za 216.000.

8. občno upravno oblastvo 1.745.000 (+172.000);
9. osebna in imovinska varnost 1 milij. 497.000 (—39.000);
10. narodna prosveta 1.080.000 (+72 tisoč);
11. finančna stroka 11.300.000 (+4 milij. 813.000);
12. gradbena stroka 7.507.000 (—631 tisoč);

je ta prilika zamudila, temveč se mora ta krivica nad prebivalstvom popraviti, zlasti še, če zahtevajo tudi državni in gospodarski oziri, da se ta krivica popravi.

Z gradnjo železnice Št. Janž-Sevnica se mora zato takoj spomladi začeti in to je prvo in najnujnejše vseh javnih del, ki je in ostane osnovna zahteva vse Slovenije. Enotna je v tem pogledu vsa Slovenija in solidaren je klic vse Slovenije, da se mora začeti že letos graditi železnica Št. Janž-Sevnica, da mora že letos biti zvezana Dolenjska s Posavjem.

13. narodno zdravje 1.995.000 (+1 milij. 94.000);
14. socialno skrbstvo 4.649.000 (+177 tisoč);
15. trgovina, obrt in industrija 403.000 (—605.000), pri čemer pa je namenjeno za spodinjso šolo Mladike 317.000;
16. občinsko gospodarstvo 1.087.000 (—1.981.000);
17. dotacije in podpore 2.138.000 (—714 tisoč);
18. preneseni delokrog 81.000 (12.000);
19. drugi izdatki 521.000 (+175.000);
20. proračunska rezerva 400.000 (neizpremenjeno).

Skupno vsi izdatki 48.920.000 Din, za 2 milijona 305.000 Din več ko l. 1934.

B. Dohodki

1. občinske doklade 7.727.000, lani le 6 milijonov, kar pomeni povišanje obč. doklade od 50 na 60 odstotkov. Ker pa je povišana letos osnova na pridobnino, bo dala za 10 odstotkov povišana obč. doklada še za 50 odstotkov večji donos doklad.
2. tehtarina 145.000;
3. tržnina 1.140.000;
4. sejmarina 65.000;

Proti povišanim mestnim davščinam

Iz spomenice Združenja trgovcev v Ljubljani

Združenje trgovcev v Ljubljani je poslalo mestnemu poglavarstvu v Ljubljani obširno spomenico proti nameravanemu zvišanju občinskih doklad, trošarin in uvoznih ter drugih pristojbin.

V krepko utemeljeni spomenici konstatira združenje najprej, da ni pokazalo mestno poglavarstvo one volje za sodelovanje z gospodarskimi krogi, ki bi bila v interesu stvari in ki bi bila v skladu z intencijami današnje vlade. Z dopisom z dne 6. julija 1934 je sicer mestno poglavarstvo zaprosilo združenje, da imenuje svoje zastopnike, ki bi sodelovali pri reviziji obč. trošarine in tarif, ko pa se je združenje temu pozivu odzvalo, se je sodelovanje dejansko odklonilo, ker da bi zasliševanje posameznih strok zavleklo reformo trošarine v nedogled.

Nato konstatira spomenica, kako katastrofalne posledice mora povzročiti vsako povišanje mestnih davščin z ozirom na silno povišano davčno osnovo za odmero drž. davščin, ki tvorijo podlago za odmero obč. doklad.

Kako silno je povišana davčna osnova, kažejo te številke:

Za leto 1933.

- je znašal predpis
osnovne pridobnine	Din 3.756.870—
dopolnilni davek	Din 1.852.050—
zgradarina, stare hiše:	
osnovna zgradarina	Din 5.909.167—
dopolnilni davek	Din 3.261.821—
nove hiše:	
6 %	Din 1.519.739—
12 %	Din 342.642—

5. gostaščina 3.624.000, kar pomeni za 10 odstotkov povišanje gostaščine, ki naj da sedaj 700.000 Din več ko lani;
6. kanalska pristojbina Din 2 milijona, preje 1.567.237, kar pomeni 100% povišanje pristojbine;
7. portalni davek 35.000 Din;
8. davek na prenočišča 290.000 (—10 tisoč Din);
9. davek na vozila 450.000 (—50.000 dinarjev);
10. potrošnja na vozila 57.000, preje 200 tisoč dinarjev;
11. veselični davek 257.000 (—100.000);
12. takse na prenos nepremičnin 429 tisoč (—21.000);
13. prirastkarina 350.000 (—550.000);
14. opominarina 67.000 (—17.000);
15. občinske trošarine in uvoznine 18 milijonov 75.525 (preje 16.757.763). — Ker so te trošarine predvidene po maksimalni tarifi fin. ministrstva, bi znašal njih donos do 22 milijonov Din!
15. kuluk 200.000 Din;
16. vzdrževalnina za ceste 5⁵ milijonov;
17. priznavalnina 0⁵ milijona Din.

C. Proračun izrednih izdatkov in dohodkov

predvideva 26⁵ milijonov izdatkov, dočim je lani znašal le 1.200.000 Din. Med drugim so določeni ti izdatki: za prestavitev smodnišnic 2⁵ milijona, regulacijo Ljubljaničnice 6⁷, dograditev bežigradske šole 4⁵, za nakup Auerspergovih palače 1³, za prevzem treh hiš zadruga »Stan in dom« 2⁴ milijona.

Končno navaja proračunski predlog še proračune mestnih ustanov in podjetij, obligacijskega posojila ter regulacijskega fonda. Vodovod bo plačal po novem proračunu priznavalnine 4¹, lani 3⁰ milijone, elektrarna pa 1⁵, lani 2⁵ milijona Din.

Ze bežen pregled proračunskega predloga dokazuje, da je mogoče brez škode za mestno gospodarstvo znižati številne izdatke ter se izogniti potrebi zviševanja proračuna. Ni torej prav nobene nujnosti za zvišanje proračuna in zato treba to zvišanje tudi preprečiti. Upamo, da se bo to zgodilo že na seji finančnega odbora.

Za leto 1934:

pridobnina:	
osnovna	Din 6.240.143—
dopolnilni davek	Din 3.707.222—
zgradarina, stare hiše:	
osnovna zgradarina	Din 6.086.402—
dopolnilni davek	Din 3.207.222—
nove hiše:	
6 %	Din 1.467.784—
12 %	Din 825.499—

Iz teh podatkov je razvidno, da se je, kljub težkim gospodarskim razmeram, osnovna pridobnina, na katero pobira mestno poglavarstvo 50% doklado, povišala skoro za 100%.

Pa tudi neglede na morebitne olajšave, ki bodo dovoljene od davčnega in reklamacijskega odbora, bo davčna obremenitev še vedno tako občutna, da jo trgovstvo absolutno spriči težkih poslovnih časov, slabe kupne moči in pomanjkanja gotovine, nikakor ne zmore.

Da je davčna preobremenitev, tako državna ko avtonomna, dosegla svoj višek, dokazuje izjava predsednika vlade, ki je v svoji deklaraciji to potrdil, ko tudi izjava finančnega ministra, ki je napovedal in deloma tudi izvedel omiljenje davčnih bremen.

Prvič je v tej vladni deklaraciji priznana načelo, da zavisi napredek javnih financ od napredka zasebnih financ. Davčna obremenitev ni več v skladu z davčno močjo davkoplačevalcev in je zato nujno potrebno, da se tudi mestna občina pri sestavi svojega proračuna za leto 1935/36 ozira na gornja dejstva in zniža, ne pa

zviša avtonomno doklado na neposredne davke.

Ugotavljamo, da trgovina še nikdar ni doživljala tako težkih časov, kakor danes. Padajoča kupna moč prebivalstva je povzročila, da morajo ljudje nakup blaga čim bolj omejevati in kupovati le najcenejše blago. Druga posledica zmanjšanega zaslužka ljudi je, da se vedno bolj širi nakup blaga na obroke. V nekaterih trgovinah je prodaja blaga proti gotovini sploh prenehala. Skoraj vsaki stranki mora trgovec dati 5- do 6mesečne obroke, sam pa mora plačati blago najkasneje v enem mesecu, radi česar izgubi tudi na obrestih. O občutni konkurenci zadrug, konzumov, posredovalcev, nelegalnih trgovskih potnikov in zastopnikov, ki obiskujejo privatne širane, pa je odveč, da bi tudi na tem mestu ponavljali stalne pritožbe.

Spomenica nato podrobno navaja, kako je manjši zaslužek ljudi posebno težko zadel manufakturno, modno stroko, špecerijo in še druge panoge trgovine. Tudi šestmesečna državna žalost, vsled katere ni nobenih javnih prireditvev, je zelo zmanjšala promet v trgovinah. Zato tudi vidimo, kako propada trgovina na vsej črti.

Omenili smo nekaj važnih momentov splošnega značaja, ki so in še vplivajo na gospodarsko življenje. Prezreti pa tudi ne smemo preostanih odjav trgovskih in obrtniških obratov. Samo v trgovski stroki je bilo v Ljubljani od leta 1933. pa do konca 1934 odjavljenih 315 obratov. To število nam dovolj nazorno prikazuje padec kupne moči ljubljanskega prebivalstva v zvezi z nazadovanjem trgovinskih obratov. Tudi podatki Zbornice za TOI potrjujejo ta silni padec trgovine. Po zadnji statistiki naše Zbornice za TOI je v četrtem četrtletju 1934 padlo število trgovin v Dravski banovini za 280, število obrtov za 294 i. t. d. Skupno se je znižalo v letu 1934. število trgovinskih obratov za 1373, obrtnih pa za 1369. Ali je mogoče še bolj zgovoren dokaz, da treba že enkrat pomagati trgovini in obrtu? Ali je mogoče še bolj nujen opomin, da se neha s pretiranimi državnimi in avtonomnimi davščinami, kakor izhaja iz teh številk?

6000 več odjavljenih ko prijavljenih podjetij glasno govori, da je treba že enkrat upoštevati zahteve in predloge naših trgovcev ali pa se bo nadaljevalo propadanje trgovine in obrta, da se bo v temeljih zamajalo vse narodno gospodarstvo.

Znova opozarjamo, da je napredek javnih financ odvisen od napredka zasebnih.

Železniške tarife znižane

Potniške tarife znižane za povprečno 28 odstotkov, velike olajšave v turističnem prometu

Kar so vse gospodarske in turistične organizacije že leta in leta zaman zahtevale, se je sedaj vendarle izpolnilo. Železniške tarife so znižane in stopijo znižane tarife že 1. marca v veljavo. Zaenkrat so znižane tarife predvsem v potniškem prometu, trdno pa se nadejamo, da bodo znižane tudi za tovarni promet, kar moremo s tem večjo upravičenostjo pričakovati vsled ravnokar začetega zasedanja tarifnega odbora. Uvidevnost je zmagala in zato polagamo tudi največje nade na sklepe tarifnega odbora, ki pač ne bodo sedaj ostali le pobožna želja, kakor se je to dogodilo lani.

Pri tej priliki pa moramo znova z zadovoljenjem naglasiti, da vlada g. Jevtića ni ostala le pri obljubah, temveč da dejansko krepko izvaja svoj program za izboljšanje gospodarstva. Znižanje železniških tarif to prav razveseljuje jasno dokazuje.

Prometni minister Dimitrije Vujić je sprejel v soboto novinarje ter jim na kratko razložil ravnokar izdano tarifno reformo potniškega prometa ter glede prevoza potniške prtljage in ekspresnega blaga.

Glavne misli te reforme so naslednje: Vozne cene morajo upoštevati plačilno sposobnost prebivalstva, ker drugače ne morejo koristiti niti interesom gospodarstva niti sebi. Sedanje železniške cene so bile daleč od stvarnosti in zato tudi niso mogle konkurirati avtobusom. Predraga pa je bila tudi prevoznina za prtljago in potniki so raje prenašali vse neprijetnosti, kakor pa da bi plačevali previsoko prevoznino za prtljago.

Zato se z novo reformo znižajo cene pri potniških vlakih za približno 28 odstotkov. Znižajo pa se tudi cene za brzovlake ter zmanjša se razlika v ceni za II. in III. razred, da si bodo potniki mogli lažje privoščiti višji razred. Nadalje je znižana tudi tarifa za brzovozno blago.

Effekt te reforme bo n. pr., da bo odslej veljala voznja iz Beograda do Ljubljane z

Zato upamo, da bo mestna občina upoštevala ja naša opozorila in znižala občinske doklade, zlasti še, ker bo zaradi povišanja osnovne pridobnine itak prišla do potrebnih denarnih virov.

Spomenica nato podrobno navaja vse zahteve trgovstva glede uvoznine in trošarine ter zlasti opozarja, kako se ubija vsled neenakomernih predpisov uvoznine ter pretirane trošarine konkurenčna sposobnost ljubljanskega trgovstva.

Spomenica se nato zaključuje z besedami:

Iz razgrnjenega proračuna za l. 1935./36. posnemamo, da obsega predlog povišek za 23 mil. Din več nego lanski proračun. Nasprotno temu pa vidimo znižanje prejemkov mestnih uslužbencev, proti kateremu znižanje je ljubljansko trgovstvo vedno najodločneje protestiralo v svojih že znanih izjavah in bo to izjavo tudi ponovno poudarilo na odločujočih mestih.

Povišati se namerava nadalje doklada na neposredne davke od 50 na 60%, proti kateremu povišku na podlagi naših podatkov o predpisu pridobnine za leto 1934., ki znaša približno 100% poviška napram preteklemu letu, najodločneje in z vsem poudarkom ugovarjamo, ker tako povišanje ni v skladu s plačilno zmožnostjo davkoplačevalcev, niti v skladu z vladno deklaracijo.

Posledica povišanja davščin ter povišanja gostaićine, kanalske pristojbine in vodarine bo še bolj ovirala nujno potrebno akcijo po znižanju najemnin in bodo zato od povišanih davščin zopet najbolj prizadeti revni sloji.

Podpisana uprava smatra ponovno za potrebno opozoriti, da je konkurenčni boj pritiran že na ostrino noža in grede kalkulacije v nekaterih predmetih vsled ostre konkurence in pomanjkanja gotovine na paro, zato absolutno ni umestno, da se nategujejo mestne uvoznine do višine, s katero se predvsem okoriščajo nelegalni posredovalci in prekupčevalci ter inozemci, ki občinje ne donajajo niti pare davščin, pač pa odjemljejo zaslužek našim trgovcem, katerih promet je že itak padel na minimum.

Občinski proračun naj se zato zniža, občinske doklade znižajo na 45%, opusti vsako povišanje vseh pristojbin in določijo uvoznine in trošarine tako, da ne bo ubita konkurenčna sposobnost ljubljanskega trgovstva, od čegar poslovnega prometa je odvisen tudi uspeh mestnih davščin.

Nobenega zvišanja mestnih davščin!

brzim vlakom 235 Din, dočim je doslej veljala 286'10. — V 2. razr. pa se poceni ta voznja celo od 501 na 352.50 Din. Posebne ugodnosti pa bodo dovoljene še dijakom, javnim nameščencem in delavcem.

Da se pospeši tujski promet in privabi čim več tujcev v deželo, se zniža tarifa za polovico za vse tujce, ki obiščejo naša letovišča, zdravilišča ali kopališča in ostanejo v teh 10 dni. Vsak potnik, ki tem pogojem zadosti, plača polno karto le pri prihodu in se more po najmanj desetdnevnem bivanju v našem letovišču brezplačno vrniti domov. Ta ugodnost bo odslej veljala za vse leto.

Posebne olajšave so dovoljene za potovanja na morje. Tako se bo odslej plačalo za potovanje z brzovlakom iz Beograda v Split v III. razredu mesto 582 le 317'50 Din, v 2. razredu pa mesto 1018'50 Din le 475'50 Din.

Nova železniška tarifna politika se je za potniški promet torej že začela izvajati, upamo, da se začne v kratkem tudi za tovarni promet in našemu gospodarstvu bo v resnici pomagano.

Bilanca irske trgovine

Trgovinska bilanca Svobodne Irske izkazuje za leto 1934. uvoz blaga z vrednostjo 39,065.849, izvoz pa 18,604.531 funtov in je torej pasivna za nad 20 milijonov (l. 1933. 16 in 1932. le 15 in pol milj. f.). V trgovini z Veliko Britanijo je padel izvoz od 15 milijonov 739.748 na 14,840.056, uvoz pa je narastel od 23 na 24 milijonov. Na drugem mestu je Nemčija, katere uvoz je narastel od 1, 749.819 na 2,277.000, izvoz z Irske pa padel od 170.313 na 135.387 funtov.

Občuten je padec v izvozu živine od 6 milijonov na 4,257.922. Izvoz živih živali je padel od vrednosti 7,511.632 na dobrih 6 milijonov funtov (6,115.432).

Za izboljšanje pravosodja

Pravosodni minister dr. Kojić je izjavil novinarjem, da bo v skladu s programom vlade delal na to, da se doseže čim večja ekpeditivnost in poenostavljenost v pravosodju in da se tudi znižajo stroški, da se bo pravica delila in ne plačala, kakor se zahteva v narodnem pregovoru.

V ta namen je imenoval iz najuglednejših vseučiliških profesorjev in sodnikov posebno komisijo, ki naj izdela načrt za poenostavljenost kazenskega sodnega postopka. V svrhu pocenitve pravosodja se sedaj proučuje vprašanje, če se naj notarstvo odpravi ali le reformira. Ustanovili se bodo posebni računski inspektorati pri pravosodnem ministertvu, ki bodo imeli to nalogo, da kontrolirajo računsko službo pri sodiščih. V svrhu boljše racionalizacije dela, se bo izvedla nova razdelitev sodnega osebja in gledalo se bo na to, da se sodni naraščaj dvigne na takšno višino, da bo zopet mogoče obnoviti popolno neodvisnost sodnikov, kakor jo zahteva ustava in ki avtomatično nastopi dne 3. septembra 1936. Končno je še napovedal minister dr. Kojić, da bo delal na to, da se zgradi v Beogradu pravosodna palača, kakor jo imajo vse evropske prestolnice.

Gospodarski krogi gotovo z veseljem pozdravljajo namero ministra, da poenostavi, poceni in pospeši sodno poslovanje. Vendar pa je prva pot za izboljšanje sodstva, da se sodnikom plače boljše in da se z uvedbo popolne sodnikove neodvisnosti dvigne njih ugled. Ni pričakovati izboljšanja sodstva, dokler mora razsojati v tožbah za visoke vsote sodnik, ki ni absolutno brez vseh gmotnih skrbi. Položaj sodnika treba dvigniti, pa se bo kar avtomatično dvignilo tudi vse sodstvo.

Novo obtožbe proti Prizadu

V »Politiki« je bil te dni objavljen nov napad na Prizad, in sicer zaradi njegovega poslovanja pri izvozu suhih češpelj. Kakor poroča »Politika«, kateri seveda tudi prepuščamo vso odgovornost za njene navedbe, je vsa zadeva v naslednjem:

Nemško jugoslovanska trgovinska pogodba priznava naši državi uvozni kontingent 800 vagonov suhih češpelj po znižani carinski tarifi. Od tega kontingenta je Prizad odstopil našim izvoznikom 600 vagonov, sebi pa zadržal 200 vagonov, da bi mogel intervenirati na trgu in svrhu ohranitve cene na dosednji višini. Naši izvozniki bi morali s temi 600 vagoni pokriti svoje termiske kupčije, ki so jih sklenili v Nemčiji še preje. Čeprav pa so bili izvozniki obveščeni, da dobe samo 600 vagonov, so vendarle prodali v Nemčijo 750 vagonov. To se je zgodilo zaradi tega, ker so nekatere naše tvrdke prijave termiske prodaje nekaterih dunajskih špekulantov kot svoje ter so na ta način prišli nakrat dunajski špekulanti v naš kontingent. Ker je bilo vse to na trgu splošno znano, bi moral to vedeti, kakor piše »Politika«, tudi Prizad. Zato so vsi pričakovali, da bo Prizad te domače izvoznike, ki so podpisali dunajske špekulante na škodo domačih tvrdk, kaznoval, ker je za tako postopanje tudi predpisana kazen. Mesto pa da bi Prizad te izvoznike kaznoval, je od onih 200 vagonov, ki jih je pridržal za sebe, odstopil tem tvrdkam vseh potrebnih 150 vagonov, da so mogli ti pomagati dunajskim špekulantom iz zadrege in k dobičku. Kajti zaradi preferenciala je znašal čisti dobiček pri vagonu 15.000 dinarjev. Prizad pa je odstopil svojih 150 vagonov po ceni 5 tisoč Din dobička pri vagonu, da so dunajski špekulanti zaslužili poldrug milj. dinarjev, ki bi jih morali dobiti, če bi šlo vse v redu, naši proizvajalci. Kakor pa se doznava sedaj, bi moral Prizad vrniti tujim špekulantom še onih 5000 Din pri vagonu ter bi jim tako poklonil še nadaljnjih 750.000 Din. Kakor poročajo listi, preiskuje sedaj posebna strokovna komisija delo Prizada in od njenega poročila je odvisno, kaj bo ukrenilo ministrstvo. Listi pišejo, da ni izključeno, da pride do ukinitve Prizada.

Gospodarski položaj Rumunije

Poročilo rumunske Narodne banke slika gospodarski položaj Rumunije v splošnem ugodno, čeprav je nazadoval presežek izvoza nad uvozom v zadnjih 11 mesecih l. 1934. od 2000 na 550 milijon lejev. Toda na drugi strani je napredovala produkcijska delavnost in tudi vloge v denarnih zavodih so se dvignile ter se je zato tudi okrepila njih likvidnost. K tej likvidnosti je bistveno pripomogla tudi Narodna banka, ker je znižala obrestno mero in olajšala svoje kreditne pogoje.

Politične vesti

Predsedstvo JNS je sklenilo, da JNS ne postavi svoje liste, temveč priporoča vsem pristajšem, da podpirajo listo predsednika vlade, ker daje ta največje jamstvo, da se bo izvedla v državi politika brezkompromisnega narodnega in državnega edinstva. Ta sklep predsedstva JNS se v vsej javnosti zelo mnogo komentira.

Veliko število bivših poslancev, ki pripadajo JNS, so se ponudili, da kandidirajo na listi predsednika vlade.

V zvezi s sklepom predsedništva JNS, da stranka ne postavi svoje liste, je prenehalo izhajati glasilo stranke »Glasnik JNS«.

Skupina osjeških meščanov in gospodarstvenikov namerava zaprositi sedanjega trgovinskega ministra dr. Vrbanića, da prevzame kandidaturu za mesto Osijek.

Zagrebske »Radničke novine« demantirajo vest, kakor da bi socialistične in delavske skupine nameravale kandidirati svoje zastopnike na listi predsednika vlade.

Zagrebski nadškof dr. Bauer je prepovedal vsem aktivnim duhovnikom, da bi kandidirali na katerikoli listi. Ni izključeno, da je ta prepoved v zvezi s konkordatom, ki bo sklenjen med Jugoslavijo in Vatikanom.

Italijani poročajo, da je 150 mož močan abesinski oddelek zasedel vas Silar, ki je na italijanskem ozemlju. Če odgovarja italijanska vest tudi resnici, še ni ugotovljeno.

Abesinska vlada je protestirala proti mobilizaciji dveh italijanskih divizij.

3000 fašističnih miličnikov, ki so se prostovoljno prijavili za na abesinsko mejo, je slovesno pregledal Mussolini, ki jim je v svojem nagovoru dejal, da vsa domovina pričakuje, da bodo v polni meri storili svojo dolžnost za slavo Italije.

100.000 italijanskih vojakov je že zbranih v južni Italiji za odhod v Afriko. Tudi komandanta vojaških korov v Vidmu in Bologniji sta že odšla v Afriko.

Italija pošilja vedno nove čete v Abesinijo. Ker je veliki fašistični svet odobril politiko vlade proti Abesiniji, je vedno močnejše mnenje, da je vojna med Italijo in Abesinijo neizogibna.

Bivši ministrski predsednik Georgijev je izjavil, da je odstopil samo zato, ker je prišlo v vladi do konflikta glede sestave vlade, da bi namreč bilo bolje, če bi bila vojska v vladi bolj močno zastopana. Ker je to stališče zmagalo, a se on z njim ni strinjal, je odstopil. To je bil edini vzrok njegove demisije.

Nemški odgovor na francosko-angleške predloge hoče doseči, da se Nemčija ne bi pogajala skupno s Francijo in Anglijo, temveč z vsako posebej. To tolmačijo francoski listi kot poizkus Nemčije, da bi razdvojila Francijo in Anglijo. Po vestih iz Londona in Pariza se je ta poizkus Nemčije docela ponesrečil in je skupnost Francije in Anglije v tem vprašanju trdna.

Velika zaupnica je bila izrečena Fladinski vladi. Od 568 navzočih poslancev je glasovalo 444 poslancev za resolucijo, s katero se odobravajo gospodarski ukrepi vlade ter njen boj proti brezposelnosti.

Nemška želja, da bi z ločenimi pogajanjimi z Anglijo in Francijo zabila klin med obema državama, se ne bo uresničila, ker sta angleška in francoska vlada že sklenili, da odgovorita skupno na nemško noto.

Sarska pokrajina bo dne 1. marca uradno izročena Nemčiji.

Tajna komunistična radio-postaja je začela zopet delovati na Dunaju. Policija ji doslej še ni mogla priti na sled.

Angleški zunanji minister Simon je odgovoril na interpelacijo nekega poslanca, da vlada blagohotno presoja nemško zahtevo po ureditvi vprašanja Klajpede, da se angleška vlada o tem vprašanju pogaja s Francijo in Italijo.

Notranja politična kriza je v Angliji vedno bolj jasna in listi vedno bolj pozitivno pišejo o skorajšnjem izbruhu vladne krize. Med konservativci je prišlo do posebno velikih nesoglasij zaradi indijskega vprašanja, v katerem je del konservativcev pod vodstvom Churchilla popolnoma intrasigentem.

Med indijskimi muslimani se je začelo močno gibanje, da se ustanovi nova država Pakistan, če bi bila sprejeta nameravana nova indijska ustava, ki daje premoč Hindom. Nova država bi nastala iz pokrajin Kašmir, Pendžab, Sind in Beludžistan.

Predsednik irske republike De Valera je sporočil irskemu parlamentu, da začne zopet z Anglijo pogajanja, da se neha že nad leto trajajoča carinska vojna med Irsko in Anglijo.

Denarstvo

Ugodna bilanca zagrebske Grad-ske štedionice

Po poslovnem poročilu za l. 1934 je napravila Gradska štedionica v Zagrebu lani 437 milijonov čistega dobička, od katerega bo večino uporabila za rezervne fondе, poldrug milijon pa bo odstopila mesni občini. V l. 1934 so se znižale stare vloge na knjižice in po tekočem računu za 131,8 milijonov Din na 186 milijonov, nove vloge na knjižice in po tekočem računu pa so narasle na 187 milijonov in so torej nove vloge že večje od vseh starih terjatev. To ugodno stanje je omogočilo zavodu, da zniža tudi obrestno mero, ki znaša odselej: za lombardna posojila 7%, za hipotekarna 8 in za menična 8 in pol %. Dosedaj je znašala obrestna mera od 9 do 10%.

Sanacija Jugoslavenske banke

Dodatno k svojemu prejšnjemu poročilu navajamo še vest »Prager Tagblatt«. Sanacija se izvede na ta način, da odpiše banka rezerve in velik del delniške glavnice. Ta se zniža od 100 na 40 milijonov Din, poleg tega bo uničenih 250.000 delnic a 40 Din in se s tem glavnica zniža na 30 milijonov. Istočasno pa se izda 500.000 prioritetnih akcij po 40 Din in se s tem glavnica zviša za 20 na 50 milijonov. Prioritetne delnice prevzame v nominalni višini Zivnostenska banka v Pragi na račun svojih terjatev in ob enem izpremeni nadaljnjih 20 milijonov svojih terjatev v brezobrestne rezerve. Terjatve banke se bodo polagoma amortizirale z dobički banke. Tako je Zivnostenska banka omogočila sanacijo banke, ne da bi morali trpeti vlagatelji kakšno škodo. Ves sanacijski načrt mora še odobriti občni zbor delničarjev, kar se bo gotovo zgodilo.

Bilance beograjskih bank

Banka Zlatibor izkazuje (vse številke v milijonih dinarjev) glavnice 5, vlog 48, dividenda ostane neizpremenjeno 7 odstotkov. — Pri Centralni banki so znašale vloge 558, po tekočem računu 1924. Dividenda znaša 12 Din za delnico, za 2 dinarja manj ko v prejšnjem letu.

*

Za novega generalnega tajnika beograjske borze je imenovan bivši načelnik v trgovinskem ministrstvu Milorad Zebić.

Naše terjatve proti nemškim uvoznikom so narasle že na 249 milijonov dinarjev. Samo v tednu od 7. do 13. februarja so narasle naše terjatve za 13 milijonov. Do čim je bilo dosedaj treba čakati na plačila 5 mesecev, bo treba sedaj čakati tudi osem mesecev. Naše terjatve proti Italiji so se znižale od 20,6 na 16,2 milijonov in je treba čakati na denar devet dni. Povečal pa se je saldo jugoslovansko-švicarskega kliringa od 3,6 na 6,3 milijonov Din in morajo čakati naši izvozniki na denar 8 dni.

Zakonsko kritje bankovcev v Rumuniji znaša po novem samo 25% in ne več 35 odstotkov.

Letna bilanca švicarske Narodne banke izkazuje čisti dobiček v višini 52 milijonov šv. frankov in bo izplačala 50stotno dividendo ter eno odstotno superdividendo. Država dobi 32 milijona frankov od čistega dobička.

Zasebne banke na Poljskem so sklenile, da tudi za leto 1934. ne plačajo nobene dividende, čeprav je bil njih poslovni uspeh v letu 1934. znatno boljši kakor pa v letu 1933.

V Angliji je 14 milijonov ljudi, ki imajo v bankah povprečno 170 funtov dobroimetij, to je približno 40.000 Din. Ali se čudite, da v Angliji nimajo smisla za komunizem?

Brezposelnost v Franciji

Število registriranih brezposelnih je dosseglo v Franciji začetkom februarja rekordno višino 479.000, to je 146 tisoč ali 44 odstotkov več ko lani ter 59.800 več ko decembra. Važno pa je, da se je število dvigalo v vsej drugi lanskii polovici leta. Ker Francija ni uvedla brezposelnega zavarovanja, je težko ugotoviti resnično število, splošne cenitve pa se gibljejo med 900 tisoč in 1.400.000. Zelo je naraslo tudi število le delno zaposlenih, po mnenju delovnega ministra zadeva že 48 odstotkov vsega delavstva, 200 tisoč pa je tedensko zaposlenih le po štiri dni, ako upoštevamo le podjetja z nad 100 delavci in bi bilo približno število tako zaposlenih ceniti celotno na pol milijona.

Vsa Slovenija zahteva:

železnica Št. Janž-Sevnica

Mogočno nedeljsko zborovanje v Trebnjem

V nedeljo je spregovorila Dolenjska. — Mogočno in dostojanstveno je povedala svojo temeljno zahtevo, da se že enkrat uresniči že več ko deset let stara, z zakonom že določena železnica Št. Janž—Sevnica. Ob enem z Dolenjsko pa je spregovorila isto zahtevo po svojih najodličnejših zastopnikih vsa slovenska gospodarska javnost. Železnica Št. Janž—Sevnica mora postati resnica in že letos je treba pričeti z gradbenimi deli. Dovolj je bilo že čakanja, dovolj odlašanja, pa tudi že dovolj škode, ker še ni bila izvedena ta nujno potrebna gospodarska, prometna in tudi strateška nujnost. To je bila zahteva, ki je glasno in energično donela iz vseh govorov na velikem manifestacijskem shodu v Trebnjem. To je zahteva, ki jo po nedeljskem shodu ponavlja vsa Slovenija! Tako odločna je ta zahteva, da o njej ne more biti več ne pogajanj, ne razgovorov, temveč da je mogoče le eno, da se začne pesem lopat in krampov, da se začne gradnja te železnice. Tudi če bi se moral denar za to železnico izkopati iz zemlje, mora ta železnica postati še letos resnica, kakor je dejal v svojem temperamentnem govoru in ob glasnem odobravanju vsega ogromnega števila zborovalcev predsednik Zbornice, gosp. Ivan Jelačin! Tako hitro in tako energično se mora začeti ta zahteva uresničevati, da bo akcijski odbor za novo železnico po dveh mesecih, že odveč, kakor je dejal v imenu pripravjalnega odbora inž. Milan Suklje!

Zahtevamo železnico Št. Janž—Sevnica, zahtevamo priključitev Dolenjske na glavno progo Zidani most—Zagreb, zahtevamo zvezo Štajerske z morjem, zahtevamo železnico Št. Janž—Sevnica kot začetek železniške zveze Slovenije z morjem. Glasno in odločno je ponavljala vsa Dolenjska te zahteve na nedeljskem shodu v Trebnjem, s poudarkom se je pridružila vsem tem zahtevam vsa gospodarska javnost in v popolni solidarnosti se pridružuje tej zahtevi tudi vsa slovenska javnost.

To je jasno in odločno potrdil nedeljski shod v Trebnjem. Vsa Slovenija je bila zbrana na tem shodu, posebno odlično pa naša gospodarska javnost s predsednikom Zbornice za TOI Ivanom Jelačinom, gen. tajnikom Zveze industrijcev inž. Milanom Sukljem, inž. Zupančičem in drugimi na čelu.

Veliki in znameniti nedeljski shod v Trebnjem je otvoril z lepim nagovorom trebanjski dekan Tomažič, ki je zlasti pozdravil predsednika Zbornice Ivana Jelačina in inž. Milana Suklje.

V imenu pripravjalnega odbora je poročal inž. Suklje, ki je v imenu pripravjalnega odbora predlagal, da se izvolita častni in akcijski odbor. Častni odbor naj tvori: minister dr. Marušič, kot predsednik, kot člani pa: Vladimir Arko, predsednik Združenja industrialcev Savske banovine, Dragotin Hribar, predsednik sindikata lokalnih železnice, ban dr. Dinko Puc, knezoškof dr. Rožman in bivši dež. glavar Fran Suklje. Predsednik akcijskega odbora pa bo predsednik zbornice Ivan Jelačin, podpredsednik novomeški župan dr. Režek, tajnika inž. Milan Suklje in novinar Jože Zupančič, blagajnik industrialec Joško Javornik. Za člane akcijskega odbora pa je predlagal inž. Suklje celo vrsto naših najodličnejših javnih in gospodarskih delavcev. Vsi njegovi predlogi so bili soglasno in z odobravanjem sprejeti.

Kot prvi je nato govoril predsednik Jelačin. Kljub vsej svoji preobremenitvi z delom, vendar rad prevzema novo nalogo, ker je železnica Št. Janž—Sevnica tako važna, da morajo za njeno uresničenje delati vsi Slovenci brez izjeme. Ta proga je sicer le del prepotrebne zveze Slovenije z morjem, ki še vedno čaka na uresničenje, pa čeprav je bila že uzakonjena in čeprav je bil denar zanj že pripravljen. Sedaj ko se je začelo govoriti o velikih javnih delih, je dolžnost nas vseh, da poskrbimo, da bo tudi Slovenija deležna teh javnih del in da bo kot eno najnujnejših javnih del zgrajena železnica Št. Janž—Sevnica. Naše gospodarstvo je silno obremenjeno z javnimi dajatvami in čas je, da tudi ima nekaj od teh dajatev. Zato mora biti zahteva po železnici Št. Janž—Sevnica enodušna zahteva vse Slovenije in za to železnico potrebni denar se mora najti, pa najsi bi ga bilo treba izkopati iz zemlje!

V enakem smislu so govorili tudi vsi

drugi govorniki: župan dr. Režek, inž. Milan Suklje, znani javni delavec Fran Zupančič iz Rakovnika in inž. Zupančič, sevniški župan Trupej in g. Bule iz Mirne. — Mogočno zborovanje je zaključil z vzpodbudnim govorom trebanjski dekan g. Tomažič, nakar je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Na javnem zborovanju dne 17. februarja 1935 v Trebnjem zbrani mnogoštevilni zastopniki gospodarskih korporacij, mestnih in kmetskih občin, gospodarskih podjetij in ustanov ter najširših slojev prebivalstva jugovzhodnega dela Dravske banovine, so soglasno sklenili naslednjo resolucijo:

Kraljevska vlada se opozarja na neodložljivo potrebo nujne zgraditve proge Št. Janž—Sevnica, ki bo vezala dolenjske železnice z glavno progo Zagreb—Zidani most. Ta proga ni samo največjega gospodarskega pomena za ves vzhodni del Dravske banovine in za sosednjo Savsko banovino, temveč je tudi izredne važnosti za nadaljnji razvoj prometa k Jadranskemu morju. Je to edini projekt zveze med dolenjskimi železnicami in glavno progo Zagreb—Zidani most, ki prihaja tako iz gospodarskih kakor tudi iz tehničnih vidikov v poštev. Posebej je poudariti, da je zgraditev te proge neodložljiva.

Zahteva po nujni zgraditvi železniške proge Št. Janž—Sevnica je tembolj utemeljena, ker je bila ta proga uzakonjena že leta 1922. in predvidena v drž. proračunu za l. 1927-28 ter samo zaradi finančnih težkoč še ni prišlo do zgraditve te proge, za katero so izdelani vsi podrobni načrti ter se je že vršila ofertalna licitacija. Po izjavi kraljevske vlade so sedaj v programu velikih javnih del finančna sredstva tudi za to progo zagotovljena.

Pri gradnji je gledati na to, da se prvenstveno zaposli delavsko ljudstvo domačih občin.

Pozivljemo kraljevsko vlado, da z vso pospešbo ukrene vse potrebno, da se proga Št. Janž—Sevnica brez nadaljnega odlašanja zgradi.

S shoda je bila poslana tudi ta brzojavka: Njegovo kraljev. Viseočanstvo knez-regent Pavle,

Beograd.

Na javnem zborovanju zbrani zastopniki vseh slojev naroda jugovzhodnega dela Dravske banovine pošiljajo Vašemu kraljevskemu Viseočanstvu izraze neomajne udanosti kraljevskemu domu ter si dovoljujejo opozoriti visoki regentski svet na nujno potrebo izgraditve železniške proge Št. Janž—Sevnica v narodnogospodarskem interesu z udano prošnjo: visoki regentski svet blagovolji odrediti, da se nemudoma pristopi gradnji te važne proge.

Nadalje so bile poslane brzojavke, v katerih se prosi pospešitev gradnje te prepotrebne železnice: dr. Dragu Marušiču, ministru za socialno politiko in narodno zdravje in banu dr. Dinku Puc.

Ministrskemu predsedniku Bošku Jevtiću in resornim ministrom pa je bila odpisana naslednja brzojavka:

Na javnem zborovanju zbrani predstavniki vseh slojev naroda jugovzhodnega dela Dravske banovine prosijo in pozivljejo kraljevsko vlado, da nemudoma odredi gradnjo železniške proge Št. Janž—Sevnica kot zvezo med linijo Ljubljana—Karlovac ter Zagreb—Zidani most. Ta proga je že davno uzakonjena in so detailni projekti izdelani. Prebivalstvo tega dela Slovenije propada v siromaštvu in vidi v zahtevani gradnji edino rešitev. Ista proga je tudi odločilne važnosti.

Smatramo za nemogoče, da se ta proga ne bi prvenstveno upoštevala pri velikem programu kraljevske vlade glede javnih del. Dolžina proge ne znaša niti trinajst kilometrov ter so gradbeni stroški razmeroma neznatni.

Manifestacija, kakor je že dolgo ni doživela Slovenija, je bil nedeljski shod v Trebnjem in zato tudi upamo, da bo vlada njej v resoluciji naslovljeni apel v polni meri upoštevala in zaukazala, da se prične z gradnjo te prepotrebne železnice. Načrti za železnico so izdelani, gospodarska potreba kriči po tej železnici, potrebna je le odredba, da se z deli prične. In ta odredba naj izide.

Zunanja trgovina

Trgovinski stiki z Mehiko

Mehika je izvozniška država za razne poljedelske sirovine, a uvaža najraznovrstnejše industrijske produkte in polfabrikate. Trgovinska bilanca Mehike je stalno za povprečno 300 milijonov dolarjev aktivna. Naša država je na uvozu Mehike zelo neznatno udeležena. Izvažali smo doslej samo: razne jedilne konzerve, sir, cement, kalcijev karbid, laneno platno, klobuke, papir raznih vrst, razne železne predmete itd. Sredi marca t. l. bo odpotoval v Mehiko g. ing. L. Teltsch, Zagreb, Zervavičeva 4/II., ki se hoče tam stalno naseliti z namenom navezovanja trgovskih poslov. Tvrdke, ki imajo interese na uvozu v Mehiko, ali na izvozu iz Mehike v našo državo, naj se obrnejo z informacijami na imenovanega gospoda, ki želi prevzeti zastopstva naših tvrdk.

Proizvodnja bakra se je povečala

Dočim je znašala v l. 1933 svetovna proizvodnja bakra le 1.020.000 ton, se je v letu 1934 povečala na 1.140.000 ton. Ker pa se je ob enem povečala tudi potrošnja bakra, kar je posledica vedno večjega oboroževanja, za več ko 200.000 ton, so se zmanjšale tudi zaloge. Največji proizvajalec bakra je Chile z 235.000 tonami, nato Združene države Sev. Amerike z 200.000 tonami, nakar sledi Kanada, Južna Afrika, Kongo in Jugoslavija. Potrošnja bakra je narasla v U. S. A. od 345 na 370 tisoč, v Nemčiji od 170 na 230 tisoč ton, v Vel. Britaniji od 145 na 215, na Japonskem od 80 na 115 tisoč ton, dočim je v Franciji padla od 105 na 90 tisoč ton.

Gospodarski načrt sovjetske Rusije za leto 1935.

Po uradnih podatkih bi morali biti v l. 1935 doseženi v Rusiji ti rezultati: Splošna proizvodnja industrije mora dati vrednosti v višini 62,5 milijard rubljev ter naj s tem doseže prvo mesto v evropski industrijski proizvodnji. Težka industrija bi morala dati proizvodov za 24 milijard rubljev. Količina proizvodov za široko potrošnjo bi se morala povečati za eno petino, dočim bi se moral promet državne podrobne trgovine povečati za eno tretjino. Nadalje se predvideva znižanje cen za skupno vsoto treh milijard. Vrednost kmetijske proizvodnje bi morala doseči vsoto 17.250 milijonov rubljev, kar je za dve in pol milijardi rubljev več ko lani. Splošno naj bi se vsa industrijska proizvodnja povečala za 16 odstotkov. Drugo vprašanje je seveda, v koliko bodo vsi ti zapovedani rezultati tudi doseženi.

*

Madjarska vlada je razveljavila sklep proizvajalcev jute, da se poviša cena za juto za pet odstotkov.

Izvozna organizacija poljskih državnih gozdov je zahtevala od poljske vlade, da uvede lesni monopol.

Železna produkcija in izvoz železne rude sta na Švedskem lani rekordno napredovala. Izvoz železa se je dvignil za 16% na 261.300 ton, izvoz železne rude pa za več ko 100% na 6,8 milijonov ton. Sirovega železa je proizvela Švedska nad pol milijona ton, kar je najvišja proizvodnja od l. 1918 dalje. Mnoge železarnе so se zaradi te ugodne konjunktore modernizirale in razširile.

Centralni jajni trg nameravajo ustanoviti na Dunaju. Vsa jajca bi prišla samo na ta trg.

Japonske pivovarne so nakupile na Poljskem večje količine hmelja. Baję gre za nakup hmelja v vrednosti pol milijona zlotov.

Madjarski moratorij za ameriške in angleške dolgove bo najbrže zopet podaljšan za tri mesece. Madjari pa zahtevajo tudi znižanje obrestne mere in podaljšanje moratorija za eno leto.

Španija je lani proizvela 20,4 milijona hl vina, za 1,8 milijona več ko v l. 1933, toda malo manj, kakor znaša povprečna proizvodnja v l. 1928 do 1932.

Že v 24 urah

harva, plesira in kemično snaii oblike, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perito

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8.

Telefon št. 22-72.

Črna kronika

DRUŠTVO INDUSTRIJCEV IN VELETRGOVCEV V LJUBLJANI

je izdalo to okrožnico o otvorenih in končanah konkurzi in prisilnih poravnah izven konkurza za čas od 21. I. do 31. I. 1935:

A. Otvorjeni konkurzi:

Savska banovina: Braun Josip, Zagreb (konkurz se ne otvori vsled pomanjkanja imovine); Udruga za elektroindustriju s. o. j., Zagreb.

Drinska banovina:

»Krivaja« d. d., gozdna industrija d. d., prej Eisler i Ortlieb, Zavidoviči; Suzin A., trg., Sarajevo.

Beograd, Zemun, Pančevo:

Šajnesonov S., optičar, Beograd (konkurz se ne otvori vsled pomanjkanja imovine).

B. Razglašene prisilne poravnave:

Savska banovina:

»Postola«, trg. s čevlji, Srečko Neuman, Zagreb, Ilica št. 61; »Venera« Nathan Steiner, Virovitica.

Drinska banovina:

Kabiljo Braća Josef i Moric, Sarajevo.

Donavska banovina:

Bubanj Rada, Novi Sad.

C. Končana konkurzna postopanja:

Savska banovina:

Agrarna zajednica, zadruga, Slatina; Serbedžija Franjo, Virovitica; Štern Gizele, Zagreb, Draškovičeva ul. 42; Ugljenik Slatinsko rudarska industrija, Zagreb.

Drinska banovina:

Lučić in Babovič, trg., Čačak.

Donavska banovina:

Svirčević in Kovač, trg., Stari Bečej; »Zemljoradnik«, tov. kmetijskih strojev itd., Vel. Bečkerek.

Moravska banovina:

Zlatanovič Milisav, pekar, Aleksinac.

C. Potrjene prisilne poravnave izven konkurza:

Savska banovina:

Klein Ferdinand, trg., Dol. Stubica.

Drinska banovina:

Kosor Josip, trg., Brčko; Veselinovič Radenko, trg., Valjevo.

Donavska banovina:

Kostič Milivoj, klepar, Smederevo.

* Podatke za Dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podrobne podatke, kakor o rokih, kvotah itd., daje tajništvo društva.

Dobave-licitacije

Splošni oddelek Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 23. februarja ponudbe o dobavi papirja in kartona; do 26. februarja pa o dobavi tiskarske mase, litografske brave, knjižnega papirja, konceptnega papirja in pincet. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija drž. železarne Varež sprejema do 27. februarja ponudbe o dobavi 10.000 kilogramov cementa.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 28. februarja ponudbe o dobavi 30.000 kilogramov sena in 20 tisoč kilogramov ovsa.

Direkcija drž. železnice Subotica sprejema do 26. februarja ponudbe o dobavi 6 akumulatorskih baterij.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI interesantom na vpogled.)

Zemljišče za zgradbo kioska za prodajo monopolnih predmetov na postaji Čačak se odda v zakup z javno licitacijo dne 14. marca pri Direkciji drž. železnice v Sarajevu. Pogoji v pisarni Zbornice za TOI.

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 28. februarja ponudbe o dobavi 1000 kg tračnikov in plinskih cevi.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 28. februarja ponudbe o dobavi rezervnih stekel za mazalico, azbestnega materiala, stekla in kita za okna ter ladijskega poda.

Komanda mornarice Zemun sprejema do 27. februarja ponudbe o dobavi 30.000 kg riža.

Strojni oddelek Direkcije drž. železnice v

Ljubljani sprejema do 20. februarja ponudbe o dobavi vezalnega motvoza in dvakrat sukanega motvoza; do 25. februarja o dobavi lopat za premog, dne 27. februarja pa o dobavi 1 motorja na vrtilni tok. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 25. februarja ponudbe o dobavi 300 kg špirita.

Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 26. februarja ponudbe o dobavi 40.000 kg fižola.

Dne 27. februarja bo pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu ofertna licita-

cija za dobavo lesa; dne 28. februarja pa za dobavo svinčenih trakov.

Razpisane so te licitacije:

Dne 23. februarja bo pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu ofertna licitacija za dobavo gumijastega materiala; dne 25. februarja pa za dobavo obvezilnega materiala. (Pogoji pri skladišču.)

Dobava drv in premoga. Dne 26. februarja bo pri Komandi III. armijske oblasti v Skoplju ustna licitacija za dobavo 1250 ton premoga, dne 28. februarja pa za dobavo 20.600 m³ drv. (Pogoji so na vpogled pri komandi.)

Dr. Vl. Murko:

Denarni zavodi v Jugoslaviji

(Konec)

V Vojvodini so poleg nekaj hranilnic, ustanovljenih po vojni, predvsem domače delniške banke, ki so se deloma osamosvojile šele po vojni, dočim so bile tam prej podružnice budimpeštanskih bank. Na Ogrskem je bil namreč kreditni sistem precej centraliziran; obstojale so v Budimpešti prav močne banke s podružnicami v vseh delih bivše Ogrske, poleg njih pa male lokalne banke v velikem številu.

V Srbiji je velik vpliv Državne hipotekarne banke zlasti za dolgoročne kredite (hipotekarne in komunalne), sicer pa je v Srbiji skoraj neznan sistem bank, ki bi imele tudi gosto mrežo podružnic. Skoraj edina izjema je Francosko-srbska banka, ki ima podružnice po vsej Srbiji, prav tako kakor Prva hrvatska štedionica, dočim so sicer v Srbiji v premoči lokalne delniške banke brez podružnic. V Beogradu se nahajajo tudi nekatere večje banke, zlasti Hipotekarna banka Trgovinskog fonda; znane so še Beogradska zadruga in Industrijalna banka. Veliko vlogo igrajo v Beogradu tudi podružnice zagrebških bank. Podružnice slovenskih bank v Beogradu ni. Hranilnica in zastavljalnica v Beogradu je bila ustanovljena l. 1927, v Skoplju pa šele l. 1932. (Le kratkor. pos.) V Beogradu je tudi sedež Privilegirane agrarne banke, ki ima 700 milijonov delniške glavnice ter daje kredite kmetovalcem direktno ali preko kmetijskih zadrug. Seveda pa je ta banka morala prevzeti tudi mnogo posojil prejšnje »direkcije za poljoprivredni kredit«. Novih posojil sedaj ne more dati, ker so njena sredstva ta čas izčrpana.

Kreditno združništvo je zunaj Slovenije razmeroma slabo razvito, čeprav se opaža napredek zlasti med Srbi.

Končno naj še omenim, da deluje v Jugoslaviji več podružnic inozemskih bank — poleg že omenjene Banque Franco-Serbe podružnica Češke industrijalne banke v Ljubljani ter Praške kreditne banke (sedaj fuzionirana z Anglo-češkoslovaško banko) v Beogradu. Težje pa je zasledovati vpliv tujega kapitala v naših delniških bankah, ki imajo sedež v Jugoslaviji, ker se njihove udeležbe zelo spreminjajo. Vsekakor tega vpliva inozemstva na naše bančništvo ni mogoče prezreti. Ta pojav seveda ni omejen morda le na Jugoslavijo, temveč ga poznamo iz bank vseh srednjeevropskih držav.

Poslovanje jugoslovanskih zavodov v času krize je seveda izzvalo mnogo kritik. Pri vseh napakah, ki jih ni mogoče popolnoma zanikati, pa ostane neizpodbitno dejstvo, da so naši denarni zavodi utrpeli naravnost minimalne izgube v primeri z denarnimi zavodi drugih srednjeevropskih držav. Najmanjše izgube so imele sorazmerno k vlogam hranilnice in zadruga, pa tudi pri bankah so bile izgube tako majhne, da od zavodov v Dravski banovini najbrže ne bo likvidiral nobeden. Saj je v vsej državi komaj kakih 8 denarnih zavodov v smislu uredbe o zaščiti denarnih zavodov prosilo za izvenstečajno likvidacijo, vsi drugi pa bodo mogli uspešno delovati naprej za procvit našega gospodarstva. Da naši denarni zavodi niso slabi, so tudi pokazali ogromni zneski, ki so jih izplačali vlagateljem v času od l. 1931. do danes. Presežek dvigov nad vlogami je znašal v teh letih nad 6 milijard dinarjev, t. j. 2/3 vseh vlog, ki so jih imeli v najboljših časih vsi denarni zavodi v Jugoslaviji. To je taka številka, da je ni mogoče osporavati, kajti razen v Rumuniji denarni zavodi nikjer niso izplačali tako velikega odstotka vlog. Vlagatelji, ki so dvignili ta denar, so izgubili samo na obrestih v teh letih nad 750 milijonov dinarjev, kar je že lep znesek. Potem se pa ljudje čudijo, da je kriza in da nimajo

dohodkov, ker leži denar v raznih skrivališčih.

Najnovejše številke nam dajejo že malo prijaznejšo sliko. Kažejo, da je težavica, ta nadloga našega gospodarstva, že začela upadati. Zboljšanje se opaža pri nekaterih hranilnicah. V mesecu decembru je imelo med njimi 5 več vlog kakor dvigov, in sicer je znašal presežek vlog nad dvigi pri njih blizu Din 900.000, predvsem pri Hranilnici Dravske banovine v Ljubljani, pa tudi pri drugih. Tu še ni upoštevan pripis obresti za preteklo leto! Pri Mestni hranilnici ljubljanski pa so znašale nove vloge v gotovini v mesecu januarju nad Din 3.200.000. Tudi pri delniških bankah, ki so pod zaščito, se opaža, da se novo poslovanje, v katerem so nove vloge vedno prosto razpoložljive, lepo razvija, in tudi pri raznih zadrugah se opaža neko zboljšanje. Upajmo, da se bo to zboljšanje položaj pri naših denarnih zavodih nadaljevalo v istem tempu, zlasti ko so kmetje obrok odplačali in da bo torej leto 1935 res prineslo definitiven obrat na boljše, kar bo koristno ne samo za naše denarne zavode, temveč za celotno naše zasebno in javno gospodarstvo.

Doma in po svetu

Predsednik vlade Jevtić je izjavil delegaciji gospodarstvenikov iz Beograda, da bo vlada storila vse, kar je v njeni moči, da se otvori v Beogradu velesejem.

Na anketi banke uprave Savske banovine se je konstatiralo, da se je po uveljavljenju zakona o pobijanju spolnih bolezni znatno povečalo število veneričnih bolezni.

Komunistični izgedi so bili v Črni gori. Povzročili so jih dijaki beogradske univerze in neki delavci. Prišlo je tudi do spopada med policijo in demonstranti in je bilo več ljudi ranjenih, med njimi tudi nekateri policijski stražniki.

V umobolnici na Studencu je bil v nedeljo otvoren nov in zelo moderno urejen paviljon za bolnice. Še vedno pa je v umobolnici premalo prostora za vse bolnike.

Pri smuških tekmah v Visokih Tatrah je prišel prvi naš tekmovalac kot 54., drugi kot 56., tretji pa kot 89. — Smuk!

Premiera Nušičeve »Zalajajoče rodbine« bo te dni v Sofiji in bo premieri Nušič osebno prisostvoval.

Tobaka je odkupila v južni Srbiji letos

monopolska uprava 3.000.000 kg in plačala za ta tobak 30.000.000 Din ali povprečno 10 Din za kg. Kljub tej silno nizki ceni so bili proizvajalci tobaka z ozirom na lansko, še slabše cene, zadovoljni.

80 m visok spomenik nameravajo postaviti Mussoliniju blizu Rima. Spomenik bo za 20 m višji kakor je znani spomenik svobode pred Newyorkom. Samo glava Mussolinija bo tako velika kot 3 nadstropna hiša.

Kljub nesreči »Maconac« je izjavil predsednik ameriškega odbora za zrakoplovstvo Howell, da mora Amerika še nadalje graditi zrakoplove, kajti kar je mogoče Nemcem, to je mogoče tudi Ameriki.

Angleško veleletalo »K 3595« je na poletu v Singapur pri Messini padlo v morje. Vsa posadka, ki je štela 9 mož, je zgorela.

Slavna francoska letalca Codos in Rossi sta se morala na poletu v Južno Ameriko nenadoma vrniti, ker jima je začelo iz neznanih vzrokov uhajati olje. Vsi so se že bali za njuno življenje, a sta srečno pristala na Azorskih otokih.

Generalna stavka je bila v Mehiki preprečena, ker je vlada prisilila podjetnike, da so sprejeli nekatere zahteve delavstva.

Umetni petrolej in bencin iz premoga začno v kratkem proizvajati v Angliji v velikih množinah.

Letošnja žetev v Avstraliji se ceni na 37-7 milijonov stotov, kar je za eno četrtno manj ko lansko leto.

Število brezposelnih se je v Nemčiji v januarju dvignilo za 369.000 na skoraj 3 milijone.

Če bi bilo mogoče dvigniti vse zlato iz oceanov, bi prišlo na vsakega prebivalca zemlje skoraj pol milijona dinarjev.

Če bi se stopil ves led v Grenlandiji in v arktičnih krajih, bi vode v oceanu tako narasle, da bi bila uničena vsa pristanišča Evrope.

Ena črta s svinčnikom tehta, kakor so ugotovili z nad vse občutljivo tehtnico, eno stotisočinko grama.

Znamke brez gumija pridejo v Belgiji v promet. Znamke so iz posebnega papirja, ki ga je treba nekoliko zmočiti, pa se prilepi ravno tako dobro, kakor da bi bil gumiran.

Glasovir, na katerem morejo igrati tudi bolniki v postelji, so iznašli v Angliji.

Veletrgovina A. ŠARABON v Ljubljani

priporočila

špecerijsko blago

več vrst žganja, moko
ter deželne pridejke
— kakor tudi razno-
vrstno

rudninsko vočo

Lastna pražarna za kavo in
mlini za dišave z električnim
obratom

Telefon št. 26-66 Ceniki na razpolago!

Radio-Ljubljana

Sreda, dne 20. febr. 12.00: Kaj mi nuca planinca (plošče) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Plesi raznih narodov na ploščah — 18.00: Plošče po željah — 18.30: Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj) — 19.00: Med brati Sokoli v Južni Srbiji (Marjan Tratar) — 19.20: Čas, jedilni list, prog. am za četrtek — 19.30: Nacionalna ura: dr. Ivan Tavčar (dr. I. Slodnjak) — 20.00: Prenske opere iz Ljubljane, v odmoru: Čas in poročila.

Četrtek, dne 21. febr. 12.00: Iz solnčne Španije (plošče) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Koračnice slavnih mojstrov na ploščah — 18.00: N. O. — 18.20: Smuška ura ljublj. zimskosport. podsaveza — 18.50: Srbohrvaščina (dr. Rupel) — 19.20: Čas, jedilni list, program za petek — 19.30: Nacionalna ura: Reorganizacija srbske vojske na Krfu — 20.00: Operne arije z orkestrom poje Jože Gostič — 21.30: Čas, poročila — 21.50: Akademski pevski kvintet poje Adamičeve skladbe, vmes plošče.

'KVERTA'
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Kartovška c. 2 Vožarski pot 1

TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA